

Nastavak dugogodišnje prakse

Pравославlje«, dvotjednik Srpske patrijaršije, objavljeno je 15. travnja na dvostrukom broju stranica kao jubilarni broj povodom 40 godina njegova izlaženja. U njemu je prikazana njegova povijest, a kroz izabrane i ponovno objavljene tekstove dan je svojevrsni presjek uređivačke politike od nastanka do danas. Sadašnje je uredništvo, nažalost, smatralo potrebnim podsjetiti čitatelje i, po njihovoj procjeni, na nekadašnje iznimno »uspješne« napise u kojima se grubo napada hrvatski narod, Hrvatska i Katolička Crkva, proglašavaju pojedini krajevi i gradovi srpskima i slično.

Tomislav Vuković

— Četrdeset godina izlaženja jednog glasila svakako je obljetnica ne samo za protokolarnu i kurtoaznu pohvalu nego i već samo po sebi dokaz njegove ustrajnosti i uspješnosti. Posebice ako se uzmu u obzir nimalo naklonjena »vremena« (pod tim se podrazumijeva dugogodišnje prevladavajuće, u biti neprijateljsko ozračje u javnosti), onda izdavači i djelatnici imaju poprilično razloga za slavlje i ponos. Upravo se tolikim godinama može pohvaliti »Pravoslavlje«, dvotjednik Srpske pravoslavne Crkve, koje izlazi u Beogradu pod okriljem Srpske patrijaršije. Zato je broj od 15. travnja objavljen kao jubilarni na dvostrukom broju stranica, i u njemu je prikazana njegova povijest. Kroz izabrane i ponovno objavljene tekstove dan je svojevrsni presjek uređivačke politike od nastanka do danas.

Osluškiivati znakove vremena

Glavni je urednik Miodrag M. Popović u uvodnome napisu »Napunili smo 40 godina« sažeto iznio ne samo osnovne povijesne podatke nego i ciljeve: »Zato je ambicija svih nas koji se trudimo oko 'Pravoslavlja' da oslušujemo znakove vremena, pratimo potrebe naših čitatelja, postojećih i potencijalnih, i trudimo se da na njih odgovorimo na primjeren način. Želimo da se u našem glasilu oslikava život naše Crkve, drugih pravoslavnih mjesnih Crkava i ostalih konfesija, da se prate društvena zbivanja, posebice s onih motrišta koja se tiču naše vjere i naše Crkve.«

U tom svojevrsnom vremeplovu tekstova o duhovno-crkvenoj povijesnoj baštini srpskoga pravoslavlja, objavljena su i dva teksta o katolištvu. Tako je ponovno objavljena vijest iz 1987. »Dokument Vatikana o genetici« (str. 60) u kojemu je predstavljen službeni stav Katoličke Crkve o poštivanju ljudskog života od njegova začeća i u rubrici »Kroz kršćanski svijet« (str. 86) vijest iz 1992. o konferenciji za tisak u Rimu povodom optužaba kako je Vatikan pomagao nacističkim zločincima da izbjegnu u južnu Ameriku.

Sadašnje je uredništvo, nažalost, smatralo potrebnim podsjetiti čitatelje i na nekadašnje, po njihovoj procjeni, iznimno »uspješne« napise u kojima se grubo napada hrvatski narod, Republika Hrvatska i Katolička Crkva, proglašavaju poje-

● Naslov članka o osloboditeljskoj hrvatskoj vojno-redarstvenoj akciji i naslovnica obljetničkog broja »Pravoslavlja«

dini krajevi i gradovi srpskima i slično.

»Dubrovnik - velika luka Srbije«

Tako npr. već iz samoga naslova »Zapadna Slavonije je umrla 1. svibnja« (str. 26 i 27) sve je jasno o čemu je riječ u tekstu episkopa slavonskog Lukijana objavljenom u br. 677/1995:

»U ranim jutarnjim satima 1. svibnja 1005. godine izvršile su snage Republike Hrvatske agresiju na Republiku Srpsku Krajinu na prostoru zapadne Slavonije. Napad je izveden sa svih strana uz sudjelovanje tri puta jačih snaga (15.000 'zengi') uz suradnju tenkova, topništva pa čak i zrakoplovstva. Naši su imali 2 tenka i 4 topa. Iznenadenje je bilo to veće jer su snage RH preuzele UN-ove punktove i odatle napadale, osim toga vlada RSK je poštovala sve odluke UN-a, onako kako je naredio predsjednik Srbije Slobodan Milošević, koji je stajao iza svih tih odluka. Što se tiče spremnosti za rat, zapadna Slavonija, kao najizbočeniji dio RSK, okružen s tri strane Hrvatima, bila je teško obranjiva. Od vrha RSK poručeno je da u slučaju ratnih sukoba naše jedinice prime napad, a da će potom za dva sata doći cjelokupna tehnika i pomoć u ljudstvu. Sati su prolazili ali nitko nije došao. Naši su se lavovski borili, jer su očevi branili svoju djecu, ili odrasli sinovi svoje ostarjele roditelje. Negdje oko 10 sati otišao sam vidjeti kako se drži Pakrac...

Naši su dugo odolijevali ali pomoć nije stizala ni iz ostalih dijelova RSK, ni iz RS, ni iz Jugoslavije. Branitelji su ginuli ne žaleći svoje živote za svoje najmilije. Ali uzalud... Oko 17 sati vidjelo se da od pomoći nema ništa te je počela evakuacija žena i djece prema Bosni (RS), jer je linija obrane počela popuštati.«

Njegov kolega u episkopatu biskup karlovački Nikanor u izvješću Svetom arhijerejskom sinodu SPC-a »Nesvakidašnja tragedija jednog dijela srpskog naroda« (str. 26), objavljenom u br. 683/1995. nakon osloboditeljske hrvatske vojno-redarstvene akcije »Oluja«, između ostalog piše: »Ono što nekada, a to nije bilo tako davno, nije ostvareno da se srpski narod uništi na ovaj ili onaj način, s jednog dijela Zemljine kugle, koji mu je stoljećima pripadao, dogodilo se, nažalost, tragične 1995. godine 1. kolovoza. Narod je odolijevao koliko je mogao. Stvorio je i svoju državu Republiku Srpsku Krajinu. Nije ugrožavao one koji su također stvorili svoju državu. Svojom krvlju i žrtvama srpski narod stvarao je sebi prostor za život...«

U napisu »Krvlju i suzama oblivena zemlja« (str. 24 i 25), koji je prvi put objavljen u br. 684/1995, pišući o zločinu nad civilima na sarajevskoj tržnici Ured patrijarha Pavla između ostaloga upozorava: »Silnici ovoga svijeta sada žure: pošto su naoružali i obučili hrvatsku vojsku, koja je iskoristila prigodu da iskorijeni srpski narod iz najvećeg dijela Srpske Krajine, poznata središta moći sada za-

počinju surovu odmazdu nad Srbima Bosne i Hercegovine...«

Nije posve jasno po kojim je to sadržajno-literarnim kriterijima nekadašnjem glavnom uredniku Glasa Koncila Živku Kustiću »Povijest ili histerija« (str. 30), objavljeno u br. 515/1988, u kojemu on prosvjedujući otkazuje pretplatu, zaslužilo da bude uvršteno u »antologiju« »Pravoslavlja«, ali ono je ponovno objavljeno:

»Gospodine Uredniče, iako, za slugom vašom ili nekog iz uredništva, već niz godina dobivam 'Glas Koncila' i čitam ga kao i mnogi drugi tisak, ipak sam sada odlučio otkazati daljnje primanje lista koji uređujete. Molim da ga ubuduće ne šaljete.

Razlog otkazivanja nije razina vašeg tjednika, ni izvjesni napisi i pisma u njemu, nego prije svega vaši urednički tekstovi...«

Nije zgorega spomenuti ni ponovno navođenje mišljenja nekadašnjeg predsjednika JAZU Grge Novaka o Dubrovniku objavljeno u br. 99/1971. u članku »Pelješac i Ston kroz povijest« (u jubilarnom broju str. 32 i 33): »Dubrovnik je bio velika, glavna i možemo kazati jedina luka Srbije...«

Stepinčev blagoslov izvađenih očiju!

Mnoge, vjerojatno, iznenađuje ponovno objavljivanje tih kontroverznih, ne previše ekumenskih ni dobronamjernih ni dobrosusjed-

skih napisa »Pravoslavlja«, i to u njegovim slavljeničkim trenucima, a mnogi će se jednostavno zapitati: Zašto baš sada? No, boljim poznavateljima njegova sadržaja oni zapravo i nisu nekakva novost. Oni bi, zasigurno, bili (ugodno) iznenađeni da tekstova takvog sadržaja nema na stranicama »Pravoslavlja«. Nažalost, iznenađenje se ni u jubilarnome broju nije dogodilo, te je samo nastavljen dugogodišnja praksa, o čemu mogu svjedočiti mnogi prijašnji brojevi.

U njima je npr. Dalmacija srpska, Dubrovnik je srpski grad, Slavonija je srpski kraj, vojska Draže Mihailovića je junačka, četnički vojvoda Momčilo Đujić je nepravedno oklevetan, hrvatstvo je genocidno, Hrvati su uzurpatori, teološko opravdanje zločina je rimokatoličko, katolički su župnici koljači, franjevci su ubojice, katolički su svećenici monstrumi i kreature, oni su »vječna sramota zapadnog kršćanstva i europske civilizacije«, Stepinčeva je teologija »endehaška« itd. Nema gotovo ni jednoga broja da se barem neka od tih teza, s varijacijom na istu temu, ne objavi u »Pravoslavlju«, koje se bez ikakvih problema distribuira i u Republici Hrvatskoj. No, u tom se kontekstu dobro prisjetiti na tek nekoliko nasumce izabranih brojeva:

»Dalmacija je srpska etnička i povijesna pokrajina...« (»Čuvari Kristova groba«, 1. svibnja 2007, str. 28); »Papa Ivan Pavao II. proglasio je blaženim nadbiskupa Alojzija Stepinca, a ja imam podatke da je on blagoslivljao ustaše koji su mu donosili košarice izvađenih očiju iz glava živih žrtava...« (»Govoriti u ime onih čija je šutnja vječna«, 15. prosinca 2006, str. 12); »Kontrast hrvatskog duha čini i to da se oni odriču i po potrebi mijenjaju svoju povijest, dok istodobno grabe za tuđim... Mnogo je pepela s lomača razasuto tamo gdje se danas razmeću kulturom« (»Pravoslavna Dalmacija«, br. 925/2005) itd.

Potrebno je također reći da ti citati o hrvatskome narodu i Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj nisu nikakve nove umotvorine (s izuzetkom dr. Vasilija Krestića i njegova relativno novijeg djela »Genocidom do Velike Hrvatske«) jer se ti misaoni »biseri« razasuti u različitim oblicima nalaze kod Ilije Garašanina u »Načertanijama«, Vuka Stefanovića Karadžića u »Srbima svi i svuda«, Nikole Stojanovića u programskome spisu »Do istrage naše ili vaše«, Stevana Moljevića u »Homogenoj Srbiji« i drugi. ■

Patrijarh Pavle - tragičnije nego u NDH!

— Uredništvo jubilarnog broja »Pravoslavlja« smatralo je potrebnim podsjetiti javnost na apel srpskoga patrijarha Pavla sa srpskopравoslavnim biskupima povodom hrvatske vojno-redarstvene oslobodilačke akcije »Oluja«, koji je g. 1995. objavljen u br. 683, str. 3:

»Apel Svetog arhijerejskog sinoda upućen sestrinskim pravoslavnim Crkvama, generalnom tajniku OUN-a, papi Ivanu Pavlu II, Svjetskom savjetu Crkava, Europskoj uniji i svim veleposlanstvima u Beogradu.

U Republici Hrvatskoj je od 1991. godine ubijeno i iz nje protjerano stotine tisuća pravoslavnih Srba, zaključno s nedavnom tragedijom zapadne Slavonije. Sada su s prostora Srpske Krajine nakon brutalne agresije Hrvatske vojske krenule nove stotine tisuća izbjeglica sa svojih stoljetnih ognjišta, a mnogi su sustavno ubijeni.

Time je izvršeno i vrši se najstrašnije etničko čišćenje i najveći egzodus civilnog stanovništva na prostoru bivše Jugoslavije.

U egzistencijalnom strahu od uništenja narod nepovratno bježi pred licem čitavoga svijeta, tragičnije nego u vrijeme fašizma i fašističke Nezavisne Države Hrvatske 1941. godine, ostavljajući svoje domove, svetinje i svoje grobove na milost i nemilost brutalnoj sili.

Dužnost nam nalaže da na to podsjetimo vašu savjest, u nadi da nećete dopustiti nečovječno uništenje jednoga naroda i time moralni poraz bez presedana suvremene ljudske civilizacije. ■